

УДК 338.43:631.115

**ЭКОНОМИЧЕСКИЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ И ПОТРЕБИТЕЛЕЙ
ОРГАНИЧЕСКОГО ПРОДОВОЛЬСТВИЯ**

**ОРГАНИКАЛЫҚ АЗЫҚ-ТҮЛІКТІ ӨНДІРУШІЛЕР МЕН
ТҰТЫНУШЫЛАРДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК
МӘСЕЛЕСЕРІ**

**ECONOMIC AND SOCIAL PROBLEMS OF PRODUCERS
AND CONSUMERS OF ORGANIC FOOD**

В.В. ГРИГОРУК

доктор экономических наук, профессор
Казахский научно-исследовательский институт экономики
агропромышленного комплекса и развития сельских территорий

Аннотация. Автор статьи акцентирует внимание на отсутствии торговли органической продукцией между странами Центральной Азии и демонстрирует это на примере межгосударственного оборота агросырья между Казахстаном и Узбекистаном. Аргументированно объясняет причины запоздалого перехода к производству экологически чистой продукции по сравнению с западными странами. Высказывает собственное мнение по поводу двойного органического стандарта на для внутреннего и внешнего рынков. Добровольное принятие стандартов органического производства связано с определенными рисками, поэтому автор убедительно обосновывает необходимость государственной поддержки фермеров как методами финансовой, так и не финансовой поддержки. В статье приведены возможные параметры диверсификации земледелия от традиционного к органическому и стимулирования органических фермеров.

УДК 338.12

**КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРА
КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ВТО**

**БСҰ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АГРАРЛЫҚ
СЕКТОРЫНЫҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІ**

**COMPETITIVENESS OF KAZAKHSTAN'S AGRICULTURAL SECTOR
IN THE CONTEXT OF THE WTO**

Ю.А. ХАН

доктор экономических наук
Казахский НИИ экономики АПК и развития сельских территорий

Аннотация. Преимущества от вступления Казахстана в ВТО зависят от эффективной государственной политики поддержки агробизнеса и экспортно-ориентированных производств. Проведена оценка факторов, влияющих на развитие экономики АПК и преимущества территориального и экономического положения Казахстана, исследован потенциал развития экспортных возможностей, обоснована политика диверсификации экспорта продовольствия и товарных продуктовых потоков. Эффективность

функционирования чувствительных отраслей АПК может быть повышена посредством совершенствования механизма реализации экономических инструментов, с учетом конкурентных преимуществ отдельных продуктов. В статье систематизированы направления развития агропродовольственных процессов в условиях вступления Казахстана в ВТО, проведены исследования чувствительных сельскохозяйственных продуктов, влияющих на продовольственную безопасность страны.

УДК 631.155

РЕГУЛИРОВАНИЕ ТОРГОВОЙ ПОЛИТИКИ КАЗАХСТАНА В СФЕРЕ АПК В КОНТЕКСТЕ ИССЛЕДОВАНИЯ СОГЛАШЕНИЙ ЕАЭС И ВТО

ЕАЭО ПЕН БСҰ КЕЛІСІМДЕРІН ЗЕРТТЕУ КОНТЕКСІНДЕГІ АӨК САЛАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САУДА САЯСАТЫН РЕТТЕУ

REGULATION OF KAZAKHSTAN'S TRADE POLICY IN THE SPHERE OF AIC IN THE CONTEXT OF THE STUDY OF THE AGREEMENTS BETWEEN THE EAEC AND THE WTO

А.Б. ЕРАСЫЛОВА¹

кандидат экономических наук

¹КазНИИ экономики АПК и развития сельских территорий

Н.А. АДИБЕКОВ²

магистр юридических наук

²Казахский государственный юридический университет

Аннотация. Рассматривается правовая основа функционирования национального аграрного сектора экономики в условиях интеграции с точки зрения таможенно-тарифного регулирования, формирования конкурентной среды, применения санитарных, фитосанитарных, карантинных и ветеринарно-санитарных мер, технического регулирования, защитных мер торговли и внутреннего рынка. В частности, в рамках ВТО принятые документы в сфере АПК свидетельствуют, что хотя основные риски для казахстанских производителей связаны со снижением таможенно-тарифной защиты рынка, ростом открытости торговли, мировая практика показывает, что на сегодня более важными являются выверенные нетарифные инструменты регулирования импортных потоков. Вместе с тем, нормативно-правовая база в рамках ЕАЭС выравнивает уровни развития отраслей аграрного сектора стран-интеграторов, создает равные конкурентные условия для ведения агробизнеса. Кроме того, устранение барьеров во взаимной торговле между государствами значительно ускоряет товародвижение, расширяет возможности для создания совместных предприятий (СП).

УДК 338.43.02

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПРИНЦИПЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ЕДИНОЙ АГРАРНОЙ ПОЛИТИКИ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚТЫҢ БІРЫҢҒАЙ АГРАРЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ЗАМАНАУИ ҮРДІСТЕРІ ЖӘНЕ ЖҰМЫС ІСТЕУ ҚАҒИДАЛАРЫ

CURRENT TRENDS AND PRINCIPLES OF FUNCTIONING OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION

А.Ю. ОСИНИНА

научный сотрудник

И.С. ГЛотова

кандидат экономических наук

ФГБНУ ФНЦ ВНИИЭСХ

Аннотация. Рассмотрены современные принципы функционирования единой аграрной политики (ЕАП) Европейского союза, проанализированы основные особенности и инструменты её реализации, представлен механизм финансирования. Единая аграрная политика - важнейшее направление общей политики Европейского союза. Это подтверждается тем фактом, что на нее традиционно выделялась значительная часть бюджета ЕС – более 60%. Единая аграрная политика осуществляется с конца 50-х годов XX века, по мере развития агропромышленных комплексов государств-членов ЕС она постоянно совершенствовалась, вводились новые механизмы её реализации. Анализируя основные этапы реформирования ЕАП ЕС, можно сделать вывод, что наиболее значимые реформы были проведены в 1992 г., когда были введены прямые платежи, привязанные к производству, и в 2003 г. с сокращением зависимости между субсидиями и объемом производства. Реформа 2014-2020 гг. направлена на увеличение доходов фермеров, развитие сельских территорий и решение экологических проблем.

УДК 339.5

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РЕГИОНАЛЬНОЙ АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ СИСТЕМЫ В ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ

ЭКОНОМИКАЛЫҚ БІРІГУДЕГІ АЙМАҚТЫҚ АГРАРЛЫҚ АЗЫҚ-ТҮЛІК ЖҮЙЕСІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

EFFICIENCY OF REGIONAL AGRI-FOOD SYSTEM IN ECONOMIC INTEGRATION

Л.С. ТАРШИЛОВА

кандидат экономических наук, доцент

А.Д. ИБЫЖАНОВА

кандидат экономических наук, доцент

Г.М. УТЕШЕВА

магистрант

Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана

Аннотация. Проведена оценка эффективности агропродовольственной системы Западно-Казахстанской области в интеграции в рамках Евразийского экономического союза. Приграничное положение области способствует ее активной роли в интеграционных процессах. Отмечается положительное влияние интеграционной активности на показатели экономического развития региона в торговле продовольствием и сельскохозяйственным сырьем. В структуре взаимной торговли преобладает межсекторальная составляющая. Результаты регрессионной модели свидетельствуют о возможном росте валового регионального продукта за счет увеличения экспорта и внешнеторгового оборота агропродовольственной продукции ЗКО. Представлен прогноз показателей валового

продукта региона, оборота внешней торговли в рамках действующих интеграционных объединений и роста эффекта интеграции. Усиление интеграции вызывает необходимость структурных изменений региональной агропродовольственной системы.

ӘОЖ 001.895:005.63(5.74)(045)

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЖАҒАНДЫҚ
ИННОВАЦИЯЛЫҚ ИНДЕКСІНІҢ НЕГІЗГІ КӨРСЕТКІШТЕРІ**

**ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ГЛОБАЛЬНОГО
ИННОВАЦИОННОГО ИНДЕКСА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**KEY INDICATORS OF THE GLOBAL INNOVATION INDEX
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

А.А. БУЛАШЕВА

экономика ғылымдырының кандидаты
С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті

Аңдатпа. Қазақстанның Корнельским университеті, INSEAD бизнес мектебінде (European Institute for Business Administration) және Бүкіләлемдік зияткерлік меншік ұйымында жарияланған жыл сайынғы «Жаһандық инновациялық индексі» баяндамасы негізінде Жаһандық инновациялық индексінің жалпы рейтингіндегі ұстанымының динамикасы зерттелген. Елдің инновациялық жүйесіндегі мықты және әлсіз тұстары анықталған. Соңғы жылдары инновациялық белсенділіктің нәтижелері және ресурстардың көрсеткіштерінің кәдімгідей өзгеріске ұшырығаны анықталды. Республикада жаһандық инновациялық индексі динамикасының оң нәтиже бере бастағаны айтылады. Дегенмен, бәсекеге қабілеттілік артықшылықтарына қарамастан көшбасшылармен салыстыра келгенде рейтингтің кейбір өлшемдері бойынша артта қалып жатқаны көрсетіледі. «EXPO-2017» халықаралық көрмесінің шаңын және орта бизнестің дамуына, Қазақстан Республикасының жаһандық инновациялық индексіні дамыту үшін жаңа мүмкіндіктердің туындауына оң әсерін тигізгені туралы болжам жасалған.

УДК 338.439: 664 (574)

**РЕАЛИЗАЦИЯ СТРАТЕГИИ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ
В ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА**

**ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТАМАҚ ӨНЕРКӘСІБІНДЕГІ
ИМПОРТ АЛМАСТЫРУ СТРАТЕГИЯСЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ**

**IMPLEMENTATION OF THE STRATEGY OF IMPORT SUBSTITUTION
IN FOOD INDUSTRY OF KAZAKHSTAN**

О.В. ЛАШКАРЕВА

кандидат экономических наук, доцент

Г.К. ТУРЫСБЕКОВА

кандидат экономических наук, ассоциированный профессор
Евразийский национальный университет им. Л.Гумилева

Аннотация. Политика продвижения отечественной аграрной продукции на мировой рынок обеспечит продовольственную безопасность. В этих целях необходимо создание потенциала импортозамещения, направленного на расширение внутреннего рынка за счет насыщения отечественными продовольственными товарами с использованием мер протекционизма. В статье показана роль концентрации усилий по стратегическим позициям государственного регулирования, оперативного мониторинга агропродовольственного рынка. Рассмотрены тенденции развития мировых рынков агропродукции, рост производства в отрасли при одновременном увеличении числа активных участников рынка, основные составляющие политики импортозамещения, комплекс мер по тарифному регулированию. Авторы констатируют, что развитие перерабатывающей отрасли аграрного сектора республики должно осуществляться на основе активизации мер по импортозамещению, повышения инвестиционной активности, улучшающих ее производственную базу и качество продукции, оптимизирующих товарные потоки во внешнеторговом обороте.

ӘОЖ 631.587 (574.51)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ӨСІМДІК ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНЫҢ ДАМУЫ

РАЗВИТИЕ ОТРАСЛИ РАСТЕНИЕВОДСТВА В АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

DEVELOPMENT OF CROP PRODUCTION SECTOR IN THE ALMATY REGION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Д.А. ҚАЛДИЯРОВ

экономика ғылымдарының докторы

А.М. КАСЕНОВА

экономика ғылымдарының магистрі

М.С. ОРЫСБАЕВА

экономика ғылымдарының магистрі

I. Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті

Аңдатпа. Алматы облысының ауыл шаруашылығының негізгі көрсеткіштері шаруашылықтың барлық категориясы бойынша зерттелген: аудандар қимасындағы жалпы өнімнің көлемі және соңғы бес жылдағы өсімдік шаруашылығы, өсімдік шаруашылығының құрылымы, 2016 ж. Егін алқабы, 2012-2016 жж. жеміс-жидектер және жүзім өндірісі. Жан басына шаққандағы өнімді пайдалануы, облыстағы өсімдік өнімдерінің басты түрлері көрсетілген. Шаруа шаруашылығының азіргі жағдайына баса назар аударылады. Ауданның ауылшаруашылық өндірісіндегі шаруа шаруашылығының үлесі, егін алқабының көлемі, ауылшаруашылық дәнді-дақылдардың өнімділігі, өсімдік шаруашылығы өнімдерін өткізу жолдары, 2017 жылдың қаңтарындағы қызмет көрсету және өнімнің жалпы шығарылым көлемі келітірілген.

ӘОЖ 332.1 (574)

ҚАЗАҚСТАН АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫН РЕТТЕУДІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ТЕТІКТЕРІ

ФИНАНСОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА КАЗАХСТАНА

FINANCIAL TOOLS REGULATING AGRICULTURAL PRODUCTION IN KAZAKHSTAN

Б.Т. АЙМУРЗИНА¹

экономика ғылымдарының докторы, доцент

М.Ж. КАМЕНОВА²

экономика ғылымдарының докторы, профессор

Р. ШОҚАН³

экономика ғылымдарының кандидаты

^{1,2}Қазақ экономика, қаржы және халықаралық сауда университеті

³Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Аңдатпа. Мақалада соңғы жылдардағы Қазақстан Республикасындағы АӨК-ін қаржылық реттеу мәселелері қарастырылған. Ауыл шаруашылығының өзіндік ерекшелігі және стратегиялық маңыздылығына байланысты саланы басқару мен өңірлік деңгейде қаржыландырудың ерекше әдісін әзірлеуді талап етілетіндігі көрсетілген. Саланың экономикалық өсімін мемлекеттік реттеудің басты міндеті - ауыл шаруашылық өндірісін инвестициялық дамыту болып табылады. Себебі, инвестицияның өсуі- ауыл шаруашылық өндірісін өсірудің; ауыл шаруашылығындағы тозған негізгі қорларды, өңірлік техникалық және технологиялық базаны жаңарту мәселелерін шешудің, сонымен қатар экономикадағы аграрлық сектордың тұрақты дамуын қамтамасыз етуші негізгі факторлардың бірі. Нарықтық экономика жағдайында аграрлық секторды қаржыландыру жағдайына талдау жасалған, ауыл шаруашылық өндірісі субъектілерін дамытуға ықпал ететін бюджеттік және несиелік тетіктерге назар аударылған. Республикадағы АӨК-ін мемлекеттік қаржылық реттеуді әрі қарай жетілдіруге байланысты ұсыныстар берілген.

УДК 33.336.6

ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНІН ҚАРЖЫЛАНДЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

SPECIFICS OF FINANCING OF AGROINDUSTRIAL COMPLEX OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

М.А. АЙТКАЗИНА

доктор PhD

А.Д. КАРШАЛОВА

доктор PhD

Университет НАРХОЗ

Аннотация: Дано теоретическое обоснование понятия финансовые ресурсы, показаны особенности и основные проблемы финансирования агропромышленного комплекса Казахстана. Проанализирован данный аспект в деятельности АО «НУХ «КазАгро» в динамике. Представлен зарубежный опыт, рассмотрены возможности использования различных финансовых инструментов для развития субъектов аграрного производства

республики и основные направления совершенствования системы государственной поддержки в АПК Республики Казахстан.

В заключении отмечено, что нестабильность финансирования предприятий аграрной сферы осложняется влиянием современных глобализационных процессов, а их финансирование находится в прямой зависимости от особенностей сельскохозяйственного производства, влияющих на организацию этого процесса, структуру источников, направления использования, объемы и стабильность финансирования.

УДК 338.57.055

ЦЕНООБРАЗОВАНИЕ НА РЫНКЕ ЗЕРНА И ПРОДУКТОВ ЕГО ПЕРЕРАБОТКИ

БИДАЙ МЕН ОДАН ЖАСАЛҒАН ӨНІМ НАРЫҒЫНДАҒЫ БАҒАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ

PRICING ON GRAIN MARKET AND PROCESSED PRODUCTS MARKET

Б.М. БЕККУЛИЕВА¹

кандидат технических наук, доцент

Д.И. РАЗАКОВА²

кандидат экономических наук, доцент

¹Университет иностранных языков и деловой карьеры

²Университет Туран

Аннотация. Рассмотрены актуальные вопросы, связанные с особенностям ценообразования на рынке зерна и продуктов его переработки. Разработан алгоритм ценообразования на зерновом рынке, включающий последовательные этапы; исследование внешней среды предприятия, определение целей ценовой политики, оценка спроса и расходов на производство и реализацию зерна. С использованием метода системного анализа изучены основные модели ценообразования: расходная, рыночного спроса, конкурентная. Усовершенствованы методологические подходы к ценообразованию на зерно, основанные на информации о расходах. При формировании цены сельскохозяйственный товаропроизводитель закладывает расходы, связанные с производством и реализацией. Ценообразующим фактором являются производственные затраты и ожидаемый доход. Значительные статьи расходов занимает закупка минеральных удобрений и нефтепродуктов.

ӨОЖ 639.311: 338.31

ТОҒАНДАҒЫ БАЛЫҚ ӨСІРУГЕ БАЙЛАНЫСТЫ ҮСТЕМЕ ШЫҒЫНДАРДЫҢ ТАРАТЫЛУЫ

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ НАКЛАДНЫХ РАСХОДОВ, СВЯЗАННЫХ СО СФЕРОЙ ПРУДОВОГО РЫБОВОДСТВА

DISTRIBUTION OF OVERHEAD COSTS ASSOCIATED WITH POND FISHERY

С. ТӨЛЕГЕНОВ¹

ауылшаруашылық ғылымдарының докторы, профессор

Р.Ә. ТӨЛЕГЕНОВА²

экономика ғылымдарының кандидаты, доцент

¹Қазақ ұлттық аграрлық университеті

²Нархоз университеті

Аңдатпа. Өндірістік емес шығындарды қарастыратын бөген шаруашылығын ұйымдастыру барысындағы үстеме шығындардың таратылу амалдары қарастырылған. Үстеме шығындарды тарату тәртібі балық шаруашылығы өнімінің бағасы есебіне әсер етеді. Үстеме шығындарды бақылау мақсатында бөген шаруашылықтарына мониторинг жүргізу орталықтарын құру қажет. Үстеме шығындарды тарату әдістемесі балық шаруашылығы өнімінің есеп саясатында көрінуі тиіс. Бұл мақалада көрсетілген тікелей және үстеме шығындар – балық шаруашылығы саласындағы бухгалтерлік есептілікпен, экономикалық операциялардың талдауы мен басқармасымен тығыз байланысты өндірістік бөлімшелер қызметіне берілетін бағаның негізі. Зерттеулер нәтижелері бөген шаруашылығының қаржылық қызметін жетілдіруге, өндірілген өнімнің өзіндік құнын азайтуға, осы саланың тиімділігін арттыру резервтерін анықтауға септігін тигізеді.

УДК: 636.084.52:637.5 (045)

**ОПТИМИЗАЦИЯ РАЦИОНА КОРМЛЕНИЯ КАК ФАКТОР
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА МЯСА КРС**

**OPTIMIZING THE FEEDING RATION AS A FACTOR
OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF BEEF PRODUCTION**

**ІРІ ҚАРА МАЛ ЕТІН ӨНДІРУ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУДЫҢ
ЫҚПАЛЫ РЕТІНДЕ ЖЕМ БЕРУ МӨЛШЕРІН ОҒТАЙЛАНДЫРУ**

М.Ш. БАУЭР

доктор экономических наук, профессор

С.Т. ОКУТАЕВА

доктор PhD

Казахский агротехнический университет им. С.Сейфуллина

Аннотация. На развитие животноводства большое влияние оказывает кормовая база. Убыточность производства продукции животноводства объясняется высокими затратами на кормление животных. В связи с этим, в настоящее время приобретает важное значение оптимизация рационов кормления сельскохозяйственных животных, что позволяет уменьшить их себестоимость и приводит к сокращению затрат на производство мяса. В статье приведен расчет оптимизации суточного рациона кормления животных на выращивании и откорме на примере предприятия Акмолинской области на дальнейшую перспективу. Оптимизация рационов для сельскохозяйственных животных традиционно выполняется на основе линейной экономико-математической модели, целевой функцией которой является минимум стоимости рациона, а требования к качеству рациона задаются в виде жестких ограничений на содержание в рационе компонентов питания и ряда соотношений.

УДК 634.1:631.53

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДОВОДСТВА В РЕСПУБЛИКЕ ДАГЕСТАН

ДАҒЫСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖЕМИС ШАРУАШЫЛЫҒЫН ДАМУДУҢ ӨЗЕКТИ МӘСЕЛелЕРІ

RELEVANT ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF HORTICULTURE IN THE REPUBLIC OF DAGESTAN

Л.А. ВЕЛИБЕКОВА

кандидат экономических наук

ФГБНУ Дагестанский научно-исследовательский институт
сельского хозяйства
им. Ф.Г. Кисриева

Аннотация. Раскрываются проблемы, лимитирующие развитие отрасли плодоводства в республике, показана роль различных форм хозяйствования в общем объеме производства плодовой продукции. Рассмотрены факторы, снижающие эффективность плодоводства, резервы эффективного производства плодов и ягод. Отмечается, что для ведения промышленного плодоводства необходимо развитие крупных плодоводческих сельскохозяйственных организаций. Сделан акцент на важное значение кооперации и интеграционных процессов в системе хозяйствующих субъектов. Автор констатирует, что для эффективных структурных преобразований необходимо предпринять ряд экономических, правовых и организационных мер, направленных на создание крупных насаждений промышленного типа, отвечающих современным требованиям науки и практики.

УДК 334.73

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ КООПЕРАЦИИ

АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ КООПЕРАЦИЯНЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ

THEORETICAL ASPECTS OF AGRICULTURAL COOPERATION DEVELOPMENT

Б.Е. РУСТЕМБАЕВ¹

доктор экономических наук, профессор

А.Н. ДЖАВАДОВ²

докторант

Ж.Е. МУХТАРОВА³

магистр экономических наук

^{1,3} Казахский агротехнический университет им. С.Сейфуллина

² Азербайджанский государственный аграрный университет

Аннотация. Для интеграции в мировую аграрную экономику необходимо производство конкурентоспособной сельскохозяйственной продукции, которая должна быть дешевле, а качество и производительность труда – выше. Этих показателей можно достичь путем организации сельскохозяйственных кооперативов. Рассмотрены формы и виды сельскохозяйственных кооперативов, методологические основы их классификации. Показаны методы организации работы, принципы действия. Приведен зарубежный опыт экономически развитых стран, изложены мнения ведущих ученых мира по данной проблеме. Дана авторская трактовка сущности данного вопроса. Авторы констатируют, что правильное определение экономической сущности сельскохозяйственных кооперативов, их четкое разграничение на формы и виды кооперативов имеет важное значение для развития сельскохозяйственной кооперации в АПК стран, в том числе в Азербайджане.

UDK 347.726:338.43 (574)

TRENDS OF THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL COOPERATIVES IN KAZAKHSTAN

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ КООПЕРАТИВТЕР ДАМУЫНЫҢ БЕТАЛЫСЫ

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КООПЕРАТИВОВ В КАЗАХСТАНЕ

A.M. BALKIBAYEVA

candidate in Economic sciences, associated professor

A.S. ISMAILOVA

candidate in Economic sciences, associated professor

D. ZHENSHAN

candidate in Economic sciences

S. Seifullin Kazakh Agro-Technical University

Abstract. The current state of agricultural cooperatives is considered according to their number, specialization, production volumes based on statistical accounting data for the first quarter of this year. The activities of dairy cooperatives are presented in more detail, since the low utilization of milk processing capacities has prompted the creation of cooperatives in this area. Data on production of milk in the whole country in terms of regions, including agricultural cooperatives, information on their ranking, State support measures that meet the requirements for the provision of quality products, contains data on subsidies. Specialization, composition and structure of members of cooperatives, volumes of milk production in the context of agricultural cooperatives and regions have been presented.

УДК 332 2/3:63

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ НА ЗЕМЛЯХ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫ МАҚСАТЫНДАҒЫ ЖЕР ТЕЛІМДЕРІНДЕ ЖЕРДІ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ

FOREIGN EXPERIENCE OF LAND USE ON AGRICULTURAL LANDS

А.И. САБИРОВА¹

кандидат экономических наук

А.Н. ЖИЛДИКБАЕВА²

докторант PhD

¹КазНИИ экономики АПК и развития сельских территорий

²Казахский национальный аграрный университет

Аннотация. Рассматривается опыт зарубежных стран по формированию землепользований на основе регулирования земельных отношений. Приводятся действующие ограничения размеров земельных угодий, предоставляемых в аренду и частную собственность одному физическому и юридическому лицу. Проанализированы предельные минимальные и максимальные размеры землепользований предоставляемых одному лицу в странах мира. Изучены прямые выплаты фермерам в странах ЕС и ЕАЭС. Дан анализ действующего законодательства по обороту земель в зарубежных странах. Приведены результаты работы Земельной Комиссии РК и выявленные издержки в процессе проведения земельной реформы. Обозначены принятые Правительством РК меры по их устранению путем введения моратория на 5 лет на продажу земель в частную собственность и обозначены главные направления совершенствования земельных отношений в Казахстане. К числу наиболее важных проблем относится разработка Методики определения предельных (максимальных) размеров земель, которые могут быть предоставлены в аренду казахстанцам.

УДК 338.49:656.1:633(574)

СПЕЦИФИКА ЗЕМЕЛЬНОЙ РЕФОРМЫ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖЕР РЕФОРМАСЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

SPECIFICITY OF LAND REFORM IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Н.Н. ИБРИШЕВ

доктор экономических наук, профессор

Казахский НИИ экономики АПК и развития сельских территорий

Аннотация. Проведен анализ результатов реформирования земельных отношений в республике и их соответствия мировым тенденциям. Определено, что формирование многоукладной аграрной экономики проводилось в соответствии с мировым опытом и с учетом особенностей природно-производственных условий, но процесс реформирования крупных землепользований с выделением большого количества мелких земельных участков был недостаточно управляемым, что негативно отразилось на уровне эффективности сельскохозяйственного производства, проведении мероприятий по организации рационального использования и охраны земель. Показано распределение земель сельскохозяйственного назначения и целевого использования земельных участков по формам собственности. Дана динамика состава хозяйствующих субъектов в аграрном секторе, средних размеров агроформирований в Казахстане. Отмечены новые тенденции интеграции мелких товаропроизводителей путем кооперации, что уменьшает негативные последствия чрезмерного измельчения землепользований.

ӨЖ 332.334/349.4:631.11(045)

**АУЫЛДЫҚ ЕЛДІ МЕКЕНДЕРДІҢ ЖЕР-ШАРУАШЫЛЫҒЫН
ЖӘНЕ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДЫ
ІШКІШАРУАШЫЛЫҚ ЖЕРГЕ ОРНАЛАСТЫРУДЫҢ ӨЗАРА
БАЙЛАНЫСТЫЛЫҒЫ**

**ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ ЗЕМЕЛЬНО-ХОЗЯЙСТВЕННОГО
УСТРОЙСТВА СЕЛЬСКИХ НАСЕЛЕННЫХ МЕСТ И
ВНУТРИХОЗЯЙСТВЕННОГО ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ**

**INTERDEPENDENCE OF THE LAND-ECONOMIC STRUCTURE
OF RURAL SETTLEMENTS AND INTRA-FARM LAND
MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES**

Р.Қ. ӘБІЛДИНА

экономика ғылымдарының кандидаты, доцент

Л.В. СМУНЁВА

аға оқытушысы

Ж.Е. МОЛДУМАРОВА

аға оқытушысы

С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті

Аңдатпа. Өндірісті дұрыс ұйымдастырудың басты жағдайларының бірі – оның даму болашағын анықтау. Өрбір ауылшаруашылық кәсіпорнында өндірісті дамытудың келешекті жоспары бар. Оны жүзеге асыру үшін ҚР Жер Кодексіне сәйкес шаруашылық ішілік жерге орналастыру жобалары, ал ауылдық елді мекендер пунктері үшін жер-шаруашылық құрылымы жобалары жасалады. Ауылшаруашылығы өндірісінің өнеркәсіптік өндірістен айырмашылығы үнемі тұрғылықты пункттерді қоршап жатады және технологиялық жағынан тығыз байланысты, жерге орналастыру мен елді мекендердің жобалары бір-бірімен тығыз байланыста және өзара келісілген түрде жасалуы қажет деп жобаланады. Алайда қазіргі уақытта шаруашылық ішілік жерге орналастыру жобалары ауылдық елді-мекендер пункттерінің даму перспективаларымен келісілмеген түрде жасалады деген ұғым қалыптасқан. Одан басқа, ауыл шаруашылық кәсіпорындары жерлері екі, үш, тіпті кейде одан да көп ауылдық округтерде орналасады. Өндірісті территориялық ұйымдастыруды, ауылшаруашылық мекемелердің және ауылдық елді-мекендердің жер шаруашылығы құрылысының шекарасындағы жерді пайдалану және қорғауды жақсарту бойынша ұсыныстар берілген.

UDC 331.101.5:332.365:338.436

**ENSURING KAZAKHSTAN'S FOOD SECURITY
IN THE CONTEXT OF INTEGRATION**

**ҚАЗАҚСТАННЫҢ БІРІГУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ АЗЫҚ-ТҮЛІК
ҚАУІПСІЗДІГІМЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУІ**

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ

S. SAGINOVA
PhD students
JSC«Financial academy»

Abstract. The article considers the problems of ensuring the country's food security in the context of deepening integration processes, improving agricultural policy based on the concept of a new State program of the agro-industrial complex of Kazakhstan. The need to apply new State regulation tools and reform of the agro-industrial sector is noted, which in turn requires greater cooperation with many international organizations, among them the author identifies the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), the International Epizootic Bureau (OIE), the Food and Agriculture Organization at the UN (FAO), the Organization of Islamic Cooperation (OIC). Interaction with such organizations will solve specific problems of a systemic nature. A special role is assigned to FAO, the cooperation with which will provide qualified consultations in the development of agricultural policy.

ӘОЖ 338.242.4

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРАРЛЫҚ СЕКТОРЫНЫҢ АЙМАҚТЫҚ ДАМУЫ

РЕГИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ АГРАРНОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

REGIONAL DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

А.М. БАЛТАБАЕВА

PhD докторанты

І. Жансүгіров атындағы Жетысу мемлекеттік университеті

Аңдатпа. Қазақстан экономикасының аграрлық секторын аймақтық дамыту мәселелері қарастырылған. Аймақтық басқаруды дамытудың қазіргі кезеңінде аймақтар территориясына шоғырланған салаларды дамытудың ең тиімді нәтижелерін алу үшін «жасыл экономиканы» ескере отырып, дағдарысқа қарсы шараларды қолдану қажеттігі туындайды. АӨК салалары арасындағы құрылымдарды жетілдіру және өзара қарым қатынасын жетілдірудің мәселелеріне талдау жасалған. Олардың ең бастысы – ауылшаруашылық өнімнің өндірушіден тұтынушыға жылжу жүйесін оңтайландыру. Өңдеу және қызмет көрсету бойынша ауылшаруашылық кооперативтердің құрылуы және жұмыс істеуіндегі мемлекеттік қолдаудың рөлі көрсетілген. Сүт өнімдерін өндіретін мекемелердің қызметіне талдау жасалған. Автор ет-сүт өндіретін аймақтар үшін дағдарыс қатерлерінің алдын алатын және азайтатын аймақтық бағдарламаны жасауы қажет екенін тілге тиек етеді. Дағдарысқа қарсы шаралардың мақсаты – республиканың аймақтарын дамыту деңгейін жақсарту негізіндегі ауылшаруашылық мекемелерді әлеуметтік дамыту, экономикалық өсім қарқынын тезірек қалпына келтіру.

УДК 331.101.5:332.365.338.436

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА АПК В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

ШЕТ ЕЛДЕРДЕГІ АӨК МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУ

STATE SUPPORT OF AIC IN FOREIGN COUNTRIES

Г.Т. СУЛТАНОВА

Докторант PhD

АО «Финансовая академия»

Аннотация. Представлен обзор зарубежного опыта развития агропромышленного производства и его государственной поддержки в США, Канаде, Аргентине, Австралии, ЕС. Автор статьи подчеркивает, что зарубежная концепция управления аграрным производством построена на основе государственного регулирования, поддержки деятельности сельскохозяйственных предприятий и хозяйственного самоуправления. Рассмотрена политика развития сельских территорий ЕС, задачи государственного регулирования аграрного сектора в развитых странах, опыт Великобритании, США и Франции в системе хозяйственного самоуправления. Определена доля кооперативного сектора в сельской экономике стран ЕС и основные показатели развития сельскохозяйственных кооперативов ЕС. Показаны распространенные виды фермерской кооперации Европы, меры прямого и косвенного субсидирования АПК в зарубежных странах, политика аграрных цен и фермерских доходов, степень вмешательства государства в экономическую деятельность субъектов АПК.

ӘОЖ 633.1(574.22)(045)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ДӘНДІ-ДАҚЫЛДАР ӨНДІРІСІ

ПРОИЗВОДСТВО ЗЕРНОВЫХ КУЛЬТУР В КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

PRODUCTION OF GRAIN CROPS IN KOSTANAY REGION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Н.Т ШАЙКЕНОВА

PhD докторанты

С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті

Аңдатпа. Статистикалық әдістер негізіндегі астық өнімділігінің тұрақтылық көрсеткіштері есептелген, дәнді-дақылдарды жалпы жинау және егіс алқаптарының көлемі көрсетілген. Қостанай облысындағы 2001-2015 жж. астық өндірісінің тұрақтылық көрсеткіштерінің динамикасына талдау жасалған. Регрессиялық талдау арқылы Қостанай облысының астық өндірісі тұрақтылығына әсер ететін экономикалық факторларға болжам жасалған. Аграрлық өндірістің тұрақты дамуына дәнді-дақылдардың тұрақтылық деңгейін сипаттайтын ғылыми негізделген көрсеткіштер арқылы қол жетекізуге болады. Дәнді-дақылдар өнімділігін анықтаумен, астықтың жалпы көлемімен бағаланатын ауыл шаруашылығы дамуының тұтас тұрақтылығының ғылыми аспектілері берілген. Түсімділік, жалпы жиын-терін және егіс алқаптарының

көрсеткіштеріне жүргізілген талдау нәтижесінде тиісті қорытындылар жасалып, дөнді-дақылдар өндірісін дамытуға байланысты шаралар көрсетілген.

ӘОЖ 2964.338:1

ИМПОРТТЫ АЛМАСТЫРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА САРЫ МАЙДЫ ӨНДІРУ ЖӘНЕ ТҰТЫНУ

ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ СЛИВОЧНОГО МАСЛА В КАЗАХСТАНЕ В УСЛОВИЯХ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ

PRODUCTION AND CONSUMPTION OF BUTTER IN KAZAKHSTAN UNDER CONDITIONS OF IMPORT SUBSTITUTION

А.М. РАСУЛОВА

PhD докторанты

НАРХОЗ Университеті

Аңдатпа. Импортты алмастыру протекционистік саясатты жүргізуді талап етеді, төлем баланстары құрылымын жақсартуға, үшкі сұранысты орнықтыруға, жұмыспен қамтумен қамтамасыз етуге, ғылымды қажетсінетін салалар мен ғылыми әлеуетті дамытуға септеседі. Азық-түлік импортын оңтайландыру екі басты мәселені шешуді ұсынады: импорт құрылымында машиналардың, құрылғылардың және жоғары технологиялардың үлесін арттыру, ауыл шаруашылығындағы және тамақ өнеркәсібіндегі өндірісті алмастыруды дамыту нәтижесінде импорттық азық-түлік тауарлары үшін бәсекеге қабілетті ортаны қалыптастыру. Мақалада сары май өндірісін арттыруға қатысы бар ауыспалы шамалар арасындағы байланысты анықтау үшін сары майды өндірудің корреляциялық және регрессиялық талдауы берілген. Сары май нарығының, оның отандық өндірушілерінің импорттық өндірушілерден сапасы жағынан артта қалып отырған, қазіргі жағдайы зерттелген.